

**MELLORA DA COMPETENCIA
LINGÜÍSTICA DO PROFESORADO.
EGAP 4 de maio de 2024**

**“O Agra no mundo e o mundo
no Agra”**

**Emilio A. García Fernández
IES AGRA DO ORZÁN (A CORUÑA)**

O QUE QUERO COMPARTIR

- Contextualización: a nosa realidade
- O equipo
- Algúns principios de partida
- Algunhas cousas que facemos
- Aprender de vos.

Só vexo dúas razóns lexítimas para adoptar novos métodos educativos.

*A **primeira** é que as prácticas actuais non funcionen debidamente.*

*A **segunda** razón é que as condicións do mundo cambiaron dunha forma substancial.*

Nestes inicios do terceiro milenio estamos vivindo unha época de grandes cambios, cambios de tal magnitude que parecen capaces de eclipsar calquera outro cambio vivido en épocas anteriores.

HOWARD GARDNER, “Las cinco mentes del futuro”

ATENCIÓN PREGUNTA

- Que aspecto/s consideramos máis importantes para a comunicación con este alumnado? E razóns para que o sexa.
- Se hai máis dun por orde de prioridade.

CONTEXTUALIZACIÓN

SITUACIÓN

- Estamos en pleno barrio da Agra do Orzán: Ronda de Outeiro-Calle Barcelona.
- Barrio moi densamente poboado: 35.000 habitantes (14 % do total da cidade).
- Creceu rapidamente nos anos 60 e 70.

-
- Foi lugar de asentamento de xentes chegadas do rural.
  - Na zona este, un barrio máis novo: O Ventorrillo.
  - Desenvólvese a finais dos 70 e durante os anos 80.

-
- Cerca do famoso poboado de Penamoa.
  - Cerca tamén do Estadio de Riazor.
  - Nivel socioeconómico e cultural medio-baixo.
  - Na actualidade con algunhas medidas de mellora: terceira ronda, o centro cultural Ágora ...

-
- Hai poucos anos había unha importante zona comercial: Rúa Barcelona.
  - Hoxe unha das zonas máis multiculturales e multiétnicas da cidade.
  - <https://www.google.es/maps/@43.362684,-8.4265449,664m/data=!3m1!1e3?entry=ttu>

O INSTITUTO

- Estamos na mediana idade: acabamos de cumprir 50.
- Creado no curso 1969-70 como unha Sección Delegada do Instituto Masculino.
- Entidade propia a partir do curso 1970-71 como Instituto Mixto de Bachillerato.

-
- Actualmente, IES no que se imparte:
    - ESO
    - Bacharelato de Ciencias e Tecnoloxía e de Humanidades e Ciencias Sociais. STEM BAC.
    - C.S. de Actividades Físicas e Deportivas: Acondicionamiento Físico e Animación socio-deportiva.
    - Seccións Bilingües: Proxecto 1º (Francés), Música e EF (2º a 4º en Inglés). Economía 1º BAC (Inglés).

O EQUIPO

-
- ENTRENADORES/AS: 55 , case todos definitivos.
  - XOGADORES/AS: 469, todos e todas titulares. Non todos xogan na mesma categoría.
  - Novas fichaxes: 42.
  - ASISTENTES: 7 (2 en conserxería, 2 en administración e 3 en limpeza).

-
- FICHAXES ESTRANXEIRAS: 73
  - Tamén temos xogadores/as que viñeron como fichaxes estranxeiras e logo se nacionalizaron: 35
  - No equipo hai 26 nacionalidades diferentes.

-
- Venezuela: 20
  - Perú: 20
  - Senegal: 10
  - Colombia: 8
  - Cuba: 8
  - Argentina: 7
  - República Dominicana: 6
  - Uruguay: 5

-
- Guinea-Bissau: 4
  - China: 3.
  - Italia: 2.
  - Romanía: 2
  - Costa do Marfil: 2
  - Marrocos: 2
  - Portugal: 2
  - Ucraína: 2
  - Suiza, Italia, Bolivia, Polonia, Nicaragua, R. Unido, Vietnam, EEUU, Marrocos, Paquistán : 1

-
- Isto son só números.
  - Non están todos os que son e, se cadra, non son todos os que están.
  - Os papeis non sempre se corresponden coa realidade: hai situacións complexas.

ALGÚNS PRINCIPIOS DE PARTIDA

LEXISLATIVOS

- CONSTITUCIÓN (artículo 27.2)

“la educación tendrá por objeto el pleno desarrollo de la personalidad humana en el respeto a los principios democráticos de convivencia y a los derechos y libertades fundamentales”.

LEY ORGÁNICA 4/2000

Sobre los derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social.

Artigo 9 dedicado á educación.

□ **GARANTE:**

- O dereito e o deber á educación nas mesmas condicións en: acceso a unha educación básica, gratuita e obrigatoria; obtención de titulación e acceso ao sistema público de becas e axudas.
- Os poderes públicos deben promover un ensino para a súa mellor integración social, con recoñecemento e respecto da súa identidade cultural.

-
- A LOM-LOE como referente:
    - Calidade.
    - Colaboración da comunidade educativa.
    - Compromiso cos obxectivos educativos da UE

  - Educación en valores.

  - Atención á diversidade do alumnado.

  - Competencias básicas.

Decreto 229/2011 que regula a atención á Diversidade e a Orde do 8 de setembro de 2021 que o desenvolve.

- ▣Artículo 10: Incorporación tardía.
- ▣Artículo 22: PDC.
- ▣Artículo 56: Agrupamentos flexibles.
- ▣Artículo 67-68-69: Alumnado procedente do estranxeiro.
- ▣Artículo 66: Familias itinerantes.

MEDIDAS ORDINARIAS

- Refuerzo educativo.
- Apoios:
  - Dentro da aula.
  - Fóra da aula.
- Flexibilización.
- A.C.
- Agrupamentos flexibles (Secundaria).
- Diversificación Curricular (Secundaria).

MEDIDAS ORGANIZATIVAS

- GRUPOS DE ADQUISICIÓN DE LINGUAS:
11 alumnos e alumnas.

- GRUPOS DE ADQUISICIÓN DE
COMPETENCIA CURRICULAR.

PEDAGÓGICOS

REFLEXIÓN SOBRE A PRÁCTICA:

- ❖ ¿Qué cousas facemos e dan bos resultados?
- ❖ ¿Qué seguimos facendo aínda que os resultados non son bos?
- ❖ ¿Qué poderíamos facer e non facemos?

❑ DESTERRAR ESTEREOTIPOS:

- Están de paso.
- Vannos invadir.
- Son conflictivos/as.
- Son moi hábiles e se adaptan rápido.
- Son representantes do seu país.
- Os/as orientais e do Este aprenden rápido.
- Os que veñen de Sudamérica son lentos/as pero moi felices.
- Os/as romaneses/as non teñen interese.
- Os xitanos só veñen porque cobran.
- ...

TEMOS CLARO QUE:

- ❑ Non son turistas. O proceso de adaptación é clave.
- ❑ Escolarizar non é almacenar.
- ❑ Integrar non é asimilar. Proceso bidireccional: aceptación mutua.
- ❑ As necesidades, do alumnado que vén de fóra son diversas: lingüísticas, culturais, emocionais, sociais, ...
- ❑ O urxente non debe facer esquecer o importante.
- ❑ Dificultade da situación para o rapaz ou a rapaza, sobre todo a nivel emocional.

-
- ❑ Situación do alumno ou alumna en concreto.
  - ❑ Importancia dos aspectos afectivos e emocionais.
  - ❑ Flexibilidade no período de adaptación.
  - ❑ Non pechar totalmente as decisións.

-
- Fuxir de situacións agobiantes para eles/as.
  - Sobre todo no inicio, o importante é a comunicación: buscar fórmulas, non só lingua oral e escrita.
  - Que falen castelán só significa que nos entenderemos máis facilmente.

-
- O alumnado doutras culturas é unha mostra máis da nosa diversidade.
  - Non son un **problema**, son un reto.
  - Óptica no que saben e no que son quen de facer.

-
- Aproveitar as potencialidades do alumnado que xa está.
  - A atención á diversidade é cuestión de todo o profesorado e de todo o centro.
  - O noso alumnado é un gran recurso: traballar co grupo.

-
- Son necesarios cambios organizativos e metodolóxicos a nivel centro: documentos de xestión, Plans de Acollida.
  - Necesitamos axuda para axudarlles: pontes ao contorno.
  - Temos porcentaxes importantes de fracaso académico pero tamén de **éxito escolar**.

-
- Bo humor e paciencia.
  - Imaxinación e creatividade.
  - Relación con outros docentes e centros:
redes de colaboración.

□ Diferencia entre:

- Fracaso escolar.
- Fracaso académico.

-
- En ocasións pode haber necesidades específicas:
    - Diferentes niveis académicos: retraso curricular en relación coa idade.
    - Escolarización anterior irregular.
    - Diversos referentes culturais: o escolar e o da casa, que soen responder a concepción distintas de vivir e de actuar.

-
- Dificultades de adaptación á cidade e ao barrio que condicionan a socialización: en ocasións non hai amigos ou son da súa nacionalidade.
  - Utilización na súa vida cotiá e en todo o proceso de ensino-aprendizaxe dunha lingua diferente á súa lingua materna.

ALGUNHAS COUSAS QUE FACEMOS

Desterrar a palabra

ESTRANXEIRO.
LETRA

Son ALUMNOS e ALUMNAS e as súas
FAMILIAS.

□ CREAR AMBIENTE ACOLLEDOR:

- Carteis.
- Mapas nas aulas.
- Bandeiras.
- Traballos do Proxecto Interdisciplinar de 1º.

-
- Coidar **EXTREMADAMENTE** os primeiros contactos co centro:
    - Recepción.
    - Presentacións.
    - Visita ás instalacións.
    - Información: sistema educativo, o centro, o grupo...
    - Profesorado que imparte no seu grupo. Especialmente titor/a.
    - ... compañía, atención e **AFECTIVIDADE**.

□ Atención á familia:

- Coñecer ao máximo a súa situación.
- Portas abertas.
- Entrevistas para tomar decisións.
- Facilidades.
- Información sobre situación familiar.
- Posibles necesidades.
- Recomendacións se son necesarias.
- Servizos que lles poden ser útiles.

* ESPECIAL ATENCIÓN ÁS NAIS.

TRABALLO CO GRUPO NO QUE SE VAI INTEGRAR:

1) A nivel xeral: titoría, obradoiros de xestión de conflitos, habilidades sociais ...

2) Específico:

- Información inicial.
- Empatía.
- Responsabilidade colectiva.

INMERSIÓN LINGÜÍSTICA:

- Ao principio, o máximo de horas posibles: grupo de linguas, profe de PT, Orientación, Equipo Directivo, profesorado con disposición, profe de PROA ...
- Falar facendo.
- Materias de apoio ao proceso para esas horas e para a aula: láminas, Internet (contidos, traductores, métodos...), libros, xornal, revistas ...

-
- TODOS/AS SOMOS RESPONSABLES DA INTEGRACIÓN, PERO TAMÉN HAI TAREFAS ESPECÍFICAS:
    - Alumado acompañante.
    - Titorías individuais.

□ SER RECEPTIVOS E BUSCAR APOIOS:

- SERVIZO MUNICIPAL DE EDUCACIÓN.
- CCM: Labañou, Novoboandanza, Os Mallos.
- ONG: EQQUS ZEBRA, ECOS DO SUR, VIRAVENTOS, ECODESARROLLO GAIA...
- UAMI.
- AGRA VIVA.
- EDUCADORES NA RÚA.
- CÁRITAS.

PUNTUAIS: Valores de Futuro, Junior Achievement, Agarimo, ...

-
- Non facemos **ACTIVIDADES EXCLUSIVAS** para ...
  - Buscamos **VISIBILIZAR** a nosa realidade en actividades comúns e dar protagonismo.
  - Que haxa oferta para as tardes: teatro, parkour, guitarra ...

ALGUNHAS ACTIVIDADES.

- SAÍDAS: todas as posibles e para todos.
- FESTIVAIS.
- MÚSICA NOS RECREOS.
- A RADIO EN RUTA.
- CLUBES: lecturas, ganchillo, ciencia, papiroflexia, música no recreo...

ACTIVIDADES A REALIZAR

- A RADIO EN RUTA.
- O MUNDO NAS NOSAS FOTOS.
- O MUNDO NAS NOSAS COUSAS.
- CONTRATOS-PROGRAMA.
- REVISIÓN DE DOCUMENTOS: Plan de Acollida, Plan de Convivencia, NOF.

A INCLUSIÓN IMPLICA:

□ PRESENCIA

□ PERTENENCIA

□ PARTICIPACIÓN

□ PROGRESO

OBJECTIVO FINAL:

***SENTIRSE PARTE DA
COMUNIDADE TANTO A NIVEL
ESCOLAR COMO SOCIAL***

QUE PRETENDEMOS SER?

UNHA MAREA DE XENTE

**MOITAS
GRAZAS
EMOITO
ÁNIMO**

□ egarcia@edu.xunta.gal

□ ies.agra.orzan@edu.xunta.gal

□ Instagram Biblioteca:

<https://www.instagram.com/bibliotecaagra/?hl=es>